

energiavirasto
energimyndigheten

Tämä on Energiaviraston sähköisesti allekirjoittama asiakirja.

Detta är ett dokument som har signerats elektroniskt av Energimyndigheten.

This is a document that has been electronically signed by the Energy Authority.

Asiakirjan päivämäärä on: 25.05.2021

Dokumentet är daterat: 25.05.2021

The document is dated: 25.05.2021

Esittelijä / Föredragande / Referendary

Nimi / Namn / Name: Antti Paananen

Pvm / Datum / Date: 25.05.2021

Ratkaisija / Beslutsfattare / Decision-maker

Nimi / Namn / Name: Simo Nurmi

Pvm / Datum / Date: 25.05.2021

Tämä asiakirja koostuu seuraavista osista:

- Kansilehti (tämä sivu)
- Alkuperäinen asiakirja tai alkuperäiset asiakirjat [Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta. >](#)

Detta dokument består av följande delar:

- Titelblad (denna sida)
- Originaldokument [Det signerade dokumentet börjar på nästa sida. >](#)

This document contains:

- Front page (this page)
- The original document(s) [The signed document follows on the next page >](#)

Energiaviraston lausunto Balticconnector-yhteenliitöntäpisteessä sovellettavasta kapasiteetinjakomekanismista

Asian tausta

Lausuntopyyntö

Energiavirasto velvoitti Gasgrid Finland Oy:n (jäljempänä myös Gasgrid) antamassaan vahvistuspäätöksessä 30.11.2020 (dnro: 1950/533/2020) toimittamaan Energiavirastolle 30.4.2021 mennessä selvityksen siitä, miten Balticconnector-yhteenliitöntäpisteessä sovellettavaa kapasiteetinjakomekanismia voidaan kehittää siten, että se vastaa paremmin kapasiteetin kysyntää lainsäädännön vaatimukset huomioon ottaen.

Gasgrid toimitti pyydetyn selvityksen Energiavirastolle 29.4.2021, sekä sen yhteydessä lausuntopyynnön siitä, voidaanko nykyistä kapasiteetinjakomekanismia jatkaa vuonna 2022, vai tuleeko kapasiteettihuutokauppamekanismi ottaa käyttöön. Tämän lisäksi Gasgrid Finland Oy pyysi Energiaviraston lausuntoa, mistä alkaen kapasiteettihuutokauppamekanismia tulisi soveltaa, jos sen käyttöönottoa vaaditaan.

Gasgridin selvitys

Gasgrid Finland esitti nykyisen kapasiteetinjakomekanismin, implisiittisen kapasiteetinjakomekanismin, jatkamista vuonna 2022. Esityksen mukaan kapasiteetti jaetaan implisiittisesti perustuen a) markkinaosapuolille vahvistettuihin nominaatioihin b) toteutuneisiin Balticconnectorin yli solmittuihin kauppoihin kaasupörssi(e)n kautta.

Asiaan liittyvä lainsäädäntö

Maakaasumarkkinalaki (587/2017)

13 §: Verkkopalveluiden tarjonnan yleiset periaatteet

Verkonhaltijan on tarjottava maakaasuverkkonsa palveluita maakaasumarkkinoiden osapuolille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Palveluiden tarjonnassa ei saa olla perusteettomia tai maakaasukaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja.

Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013)

10 §: Energiaviraston vahvistamat ehdot ja menetelmät

Energiaviraston tulee päätöksellään (*vahvistuspäätös*) vahvistaa verkonhaltijan, järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan ja järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan sekä nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen haltijan noudatettaviksi seuraavat palvelujen ehdot ja palvelujen hinnoittelua koskevat menetelmät ennen niiden käyttöönottamista:

[...]

25.5.2021

1815/500/2021

3) verkonhaltijan siirtopalvelun ehdot;

[...]

5) ylikuormituksen hallintaa ja siirtokapasiteetin jakamista kantaverkossa ja siirtoverkossa koskevat ehdot sekä menetelmät ylikuormituksesta perittävien maksujen määrittämiseksi ja menetelmät ylikuormituksen hallinnasta saatujen tulojen käyttämiseksi.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 715/2009, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009, maakaasunsiirtoverkkoihin pääsyä koskevista edellytyksistä ja asetuksen (EY) N:o 1775/2005 kumoamisesta ('maakaasuverkkoasetus')

14 artikla: Kolmannen osapuolen verkkoonpääsyyn liittyvät palvelut siirtoverkonhaltijoiden osalta

1. Siirtoverkonhaltijoiden on

a) varmistettava, että ne tarjoavat palveluja syrjimättömästi kaikille verkkokäyttäjille;

b) tarjottava sekä kiinteitä että keskeytyviä kolmannen osapuolen verkkoonpääsyyn liittyviä palveluja. Keskeytyvän kapasiteetin hinnassa otetaan huomioon keskeytyksen todennäköisyys;

c) tarjottava verkkokäyttäjille sekä pitkä- että lyhytaikaisia palveluja.

Ensimmäisen alakohdan a alakohdan osalta siirtoverkonhaltijan on tarjotessaan samaa palvelua eri käyttäjille noudatettava yhtäläisiä sopimusehtoja ja -edellytyksiä joko käyttämällä yhdenmukaisia siirtosopimuksia tai yhteistä verkkosääntöä, jotka toimivaltainen viranomainen on hyväksynyt direktiivin 2009/73/EY 41 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

[...]

16 artikla: Kapasiteetinjakomekanismien ja ylikuormituksen hallintamenettelyjen periaatteet siirtoverkonhaltijoiden osalta

1. Jäljempänä 18 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen siirtoverkon kaikkien kyseen tulevien kohtien maksimikapasiteetti on saatettava markkinaosapuolten käytettäväksi ottaen huomioon järjestelmän toimivuus ja verkon tehokas toiminta.

2. Siirtoverkonhaltijan on pantava täytäntöön ja julkistettava syrjimättömät ja avoimet kapasiteetinjakomekanismit, joiden on

a) annettava asianmukaisia taloudellisia signaaleja teknisen kapasiteetin tehokasta ja maksimaalista käyttöä varten ja helpotettava investointeja uuteen infrastruktuuriin ja rajat ylittävää maakaasun kauppaa;

b) oltava yhteensopivia markkinamekanismien kanssa, spot-markkinat ja kaupankäynnin keskusket mukaan luettuina, oltava samalla joustavia, ja niitä on voitava mukauttaa muuttuviin markkinaolosuhteisiin; ja

25.5.2021

c) oltava yhteensopivia verkkoihin pääsyä koskevien jäsenvaltioiden järjestelmien kanssa.

3. Siirtoverkonhaltijan on pantava täytäntöön ja julkistettava ylikuormituksen hallitsemiseksi syrjimättömät ja avoimet menettelyt, jotka helpottavat rajat ylittävää maakaasun kauppaa ketään syrjimättä ja jotka perustuvat seuraaviin periaatteisiin:

a) jos kyseessä on sopimusperusteinen ylikuormitus, siirtoverkonhaltijan on tarjottava käyttämätöntä kapasiteettia ensimarkkinoilla vähintään seuraavan vuorokauden kapasiteettina ja keskeytyvänä kapasiteettina; ja

b) verkonkäyttäjillä, jotka haluavat jälleenmyydä tai vuokrata edelleen käyttämättömän sovitun kapasiteettinsa jälkimarkkinoilla, on oltava siihen oikeus.

Ensimmäisen alakohdan b alakohdan osalta jäsenvaltio voi edellyttää, että verkonkäyttäjät tekevät tästä ilmoituksen tai antavat tästä tiedon siirtoverkonhaltijalle.

4. Jos kyseessä on fyysinen ylikuormitus, siirtoverkonhaltijan tai tapauksen mukaan sääntelyviranomaisten on sovellettava syrjimättömiä ja avoimia kapasiteetinjakomekanismeja.

[...]

Kaasunsiirtojärjestelmien kapasiteetinjakomekanismien verkkosäännön vahvistamisesta ja asetuksen (EU) N:o 984/2013 kumoamisesta annettu komission asetukset (EU)2017/459 ('kapasiteetinjakoverkkosäntö')

2 artikla: Soveltamisala

[...]

5. Sovellettaessa implisiittisiä kapasiteetinjakomenettelyjä kansalliset sääntelyviranomaiset voivat päättää olla soveltamatta 8–37 artiklaa.

[...]

3 artikla: Määritelmät

Tässä asetuksessa sovelletaan asetuksen (EY) N:o 715/2009 2 artiklassa, komission asetuksen (EU) 2017/460 3 artiklassa ja direktiivin 2009/73/EY 2 artiklassa säädetyjä määritelmiä. Lisäksi tässä asetuksessa tarkoitetaan

[...]

6) 'implisiittisellä jakomenetelmällä' kapasiteetinjakomenetelmää, jossa sekä siirtokapasiteetti että vastaava kaasumäärä jaetaan samanaikaisesti, mahdollisesti huutokaupalla;

[...]

Energiaviraston lausunto

Yleistä

Energiavirastosta annetun lain (870/2013) 1 §:n mukaan virasto hoitaa tehtävät, jotka sille on annettu sähkömarkkina- (588/2013) ja sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa (590/2013).

Maakaasumarkkinalain 88 §:n 2 momentin mukaan viraston tehtävänä on valvoa maakaasumarkkinalain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisten määräysten noudattamista. Valvonnasta säädetään erikseen sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa.

Energiaviraston lausunnot ovat luonteeltaan yleisluonteisia juridisesti ei-sitovia kannanottoja sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa. Energiavirasto antaa juridisesti sitovat tulkintakannanottonsa valvonnan kohteena olevalle taholle osoitetuissa hallintopäätöksissään.

Energiavirasto voi ottaa sitovasti kantaa Balticconnectorin kapasiteetinjakomenetelmään vahvistaessaan Gasgrid Finland Oy:lle siirtoverkonhaltijan ehdot sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 10 §:n 5 kohdan nojalla.

Yleisesti kapasiteetinjakomenetelmästä

Maakaasumarkkinalain 13 §:n mukaan verkonhaltijan on tarjottava maakaasuverkossa palveluita maakaasumarkkinoiden osapuolille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Palveluiden tarjonnassa ei saa olla perusteettomia tai maakaasukaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja. Maakaasuverkkoasetuksen 16 artiklan mukaan siirtoverkonhaltijan on pantava täytäntöön ja julkistettava syrjimättömät ja avoimet kapasiteetinjakomenetelmät sekä ylikuormituksen hallintamenettelyt, jotka helpottavat rajat ylittävää maakaasun kauppaa ketään syrjimättä. Kapasiteetinjakoverkkosäännön johdanto-osan mukaan kilpailun toteutuminen maakaasumarkkinoilla edellyttää, että kaikilla verkon käyttäjillä on avoin ja syrjimätön pääsy kaasuinfrastruktuuriin. Avoin, tehokas ja syrjimätön kapasiteetinjakomekanismi on siten edellytys rajojen yli ulottuvalle kilpailulle ja markkinoiden yhdentymiselle.

Kapasiteetinjakoverkkosäännön 2 artiklan mukaan verkkosääntöä sovelletaan yhteenliitännäspisteisiin, joilla tarkoitetaan mm. fyysistä pistettä, joka liittää yhteen otto- ja syöttöjärjestelmän ja yhdysputken edellyttäen, että kyseisessä pisteessä on käytössä verkonkäyttäjien varausjärjestelmä (3 artiklan 2 kohta). Balticconnector-yhdysputken katsotaan muodostavan kapasiteetinjakoverkkosäännön tarkoitettaman yhteenliitännäspisteen.

Kapasiteetinjakoverkkosääntö mahdollistaa yhteenliitännäspisteissä sovellettavaksi kaksi vaihtoehtoista kapasiteetinjakomenetelmää: standardoidun kapasiteetinjakomenetelmän ja implisiittisen kapasiteetinjakomenetelmän. Standardoitu kapasiteetinjakomenetelmä on määritelty kapasiteetinjakoverkkosäännön artikloissa 8-37, jotka käsittävät huutokauppamenettelyn sekä tarjolle asetettavat ja jaettavat standardoidut kapasiteettituotteet. Kapasiteetinjakoverkkosäännön 2 artiklan 5 kohdan mukaan kansalliset sääntelyviranomaiset voivat kuitenkin päättää olla soveltamatta verkkosäännön 8-37 artiklaa, kun yhteenliitännäspisteessä sovelletaan implisiittistä kapasiteetinjakomekanismia.

Gasgridin näkemys Balticconnectorin kapasiteetinjakomenetelmästä

Gasgrid on todennut selvityksessään, että yhtiö ei näe selvityksen valmisteluajan-kohtana merkittäviä muutostarpeita nykyiseen kapasiteetinjakomekanismiin. Gasgrid on esittänyt, että nykyisen kapasiteetinjakomekanismin ehtoja arvioidaan yksityiskohtaisella tasolla vuoden 2021 jälkimmäisellä vuosipuoliskolla, kun Energiavirasto on antanut lausuntonsa Balticconnectorissa sovellettavasta kapasiteetinjakomekanismista.

Gasgridin selvityksen mukaan, Puiatun kompressoriaseman käyttöönotto tapahtui 29.4.2021. Myös Paldiskin kompressoriasema saataneen käyttöön vuoden 2021 aikana. Balticconnectorin ruuhkaisuudesta korkeamman kapasiteetin aikana saadaan kattavampi kuva vasta lämmityskaudella 2021-2022. Kesäkausina ruuhkia ei esiinny. Gasgrid ehdottaa, että päätöstä huutokauppoihin siirtymisestä ei siten kannataisi tehdä ennen kuin nähdään, onko kapasiteetin nostolla vaikutusta ruuhkaisuuteen talviaikana.

Gasgridin selvityksen mukaan nykyinen kapasiteetinjakomekanismi mahdollistaa syvemmän markkinaintegraation, alueellisen tariffivyohtyöhykkeen, jossa tariffivyohtyöhykkeeseen kuuluvien maiden välillä ei ole syöttö- tai ottomaksuja. Alueellisen tariffivyohtyöhykkeen mahdollistava ("Inter TSO Compensation") ITC-malli vähentää maidenvälisen kaupankäynnin kilpailukynnystä. Hinnaton kapasiteetti tariffivyohtyöhykkeen sisällä olevissa yhteenliitântäpisteissä mahdollistaa kaasunenergian maahantuonnin sieltä, mistä se on halvinta. Jos rajoilla siirryttäisiin kapasiteetti-huutokauppoihin, huutokaupoissa syntyisi maidenvälisille siirtotuotteille helposti hinta, vaikka maiden välillä ei olisikaan fyysistä ruuhkaa. Tämä heikentäisi alueellisen tariffivyohtyöhykkeen tehokkuutta. Lisäksi huutokauppa-alusta synnyttää kustannuksia kehitys-, lisenssi- ja ylläpitokulujen sekä siirtoverkonhaltijan ja mahdollisesti asiakkaiden järjestelmiin tehtävien päivitysten myötä.

Energiaviraston näkemys

Energiavirasto velvoitti vahvistuspäätöksessä Gasgridin selvittämään, miten kapasiteetinjakomekanismia voitaisiin kehittää, jotta se vastaisi paremmin markkinoiden kysyntää ja tarpeita kapasiteetinjakoverkkosäännön ja muut lainsäädännön vaatimukset huomioiden. Päätöksen perusteluissa Energiavirasto myös totesi, että selvityksen tulosten perusteella voimassa olevaa implisiittistä jakomenetelmää on tarvittaessa kehitettävä niin, että Balticconnectorissa esiintyvä ruuhka saadaan hallintaan ja jakomenetelmä vastaa kaikilta osin kapasiteetinjakoverkkosäännössä määritellyjä implisiittisen kapasiteetinjakomenetelmän periaatteita.

Energiavirasto katsoo, että asiassa on otettava huomioon se, että Viron Puiatun kompressoriaseman kaupallisella käyttöönotolla on todennäköisesti Balticconnectorin kapasiteettia nostava vaikutus¹, joka omalta osaltaan saattaa vaikuttaa ruuhkatilanteiden vähenemiseen. Gasgridin selvityksen mukaan myös Viron Paldiskin kompressoriasema saadaan mahdollisesti käyttöön vuoden 2021 aikana.

¹ Eleringin Urgent Market Message -viestin koskien Puiatu-kompressoriaseman käyttöönottoa: <https://umm.getbaltic.com/public-umm/1339>.

25.5.2021

Kapasiteettirajoituksista aiheutuvan ruuhkan lisäksi Balticconnectorin kapasiteetinjakomekanismin kannalta olennaista on Suomen ja Baltian maiden yhteisen tasehallinta-alueen muodostaminen. Mikäli yhteinen tasehallinta-alue muodostetaan Suomen ja Baltian maiden välillä, Balticconnectoria ei enää katsota kapasiteetinjakoverkkosäännön mukaiseksi yhteenliitäntäpisteeksi, jolloin kapasiteetinjakomekanismia ei Suomen ja Viron välillä välttämättä enää tarvita. Gasgridin kanssa käytyjen aiempien keskustelujen perusteella, yhteisen tasehallinta-alueen muodostaminen toteutunee aikaisintaan 2024. Päätöstä Suomen ja Baltian maiden välisestä yhteisestä tasehallinta-alueesta ei kuitenkaan ole vielä tehty, joten varmuutta sen muodostamisesta ja aikataulusta ei ole olemassa.

Energiavirasto katsoo tämän perusteella, että mahdollinen päätös Balticconnectorin kapasiteetinjakomenetelmän muuttamisesta esimerkiksi huutokauppamenettelyyn perustuvaksi edellyttää ensin sen arvioimista, millainen vaikutus edellä mainituilla muutoksilla on Balticconnectorin ruuhkaisuuteen talvikaudella. Lisäksi Energiavirasto ottaa huomioon sen, että mikäli Suomen ja Baltian maiden välinen yhteinen tasehallinta-alue muodostuu lähivuosina, huutokauppamenettelyn käyttö saattaa jäädä lyhyeksi.

Edellä esitetyn johdosta Energiavirasto pitää tässä vaiheessa tarkoituksenmukaisena jatkaa vielä implisiittisellä kapasiteetinjakomenettelyllä, mutta korostaa edelleen, että Gasgridin tulisi siitä huolimatta kehittää voimassa olevia ehtoja ja arvioida, onko nykyinen ylikuormituksen hallintamenettely riittävä sekä, miten kapasiteetinjakomekanismia voitaisiin kehittää, jotta se vastaisi paremmin markkinoiden kysyntää ja tarpeita kapasiteetinjakoverkkosäännön ja muut lainsäädännön vaatimukset huomioiden. Energiavirasto korostaa, että vaikka huutokauppamekanismi otettaisiin käyttöön, se ei toisi lisää kapasiteettia markkinan käyttöön. Tämän vuoksi on kiinnitettävä erityistä huomiota ylikuormituksen hallintamenetelmiin.

Yhteenveto

Energiavirasto pitää perusteltuna Gasgridin ehdotusta jatkaa vielä voimassa olevalla kapasiteetinjakomenetelmällä.

Kapasiteetinjakomekanismin ehdot vahvistetaan osana valvontalain 10 §:n 5 kohdan nojalla vahvistettavia siirtoverkonhaltijan ehtoja. Siirtoverkonhaltijan on toimitettava kapasiteetinjakomekanismin ehdot Energiaviraston vahvistettavaksi ennen niiden käyttöönottoa, joka tapahtuu vuonna 2022. Energiavirasto pyytää Gasgridiä toimittamaan kapasiteetinjakomekanismin ehdot vahvistettavaksi viimeistään 6.9.2021, jotta ehtojen julkiselle kuulemiselle ja käsittelylle jäisi riittävästi aikaa.

Näin ollen, implisiittisen kapasiteettijakomekanismin kehittämistarpeita ja näihin kohdistettavia toimenpiteitä tulisi käsitellä ennen kuin vahvistettavat ehdot toimitetaan Energiavirastolle 6.9.2021. Gasgridin tulisi kiinnittää ehtoja kehittäessään huomiota erityisesti ylikuormituksen hallintamenetelmiin. Energiavirasto velvoittaa Gasgridiä arvioimaan ennen ehtojen toimittamista vahvistettavaksi, ovatko ehdot ylikuormituksen hallitsemiseksi riittävät ja voisiko yksittäisiä, sovellettavia ehtoja kehittää jo nyt, vaikka ei ole vielä tiedossa, miten kompressoriasemien käyttöönotto vaikuttaa kapasiteetin riittävyyteen.

25.5.2021

1815/500/2021

Energiavirasto jatkaa Balticconnectorin tilanteen seuraamista. Mikäli ruuhkaisuus jatkuu talviaikana kompressoriasemien käyttöönotosta huolimatta eivätkä ylikuormituksen hallintamenettelyt ole riittävän tehokkaat, implisiittisen kapasiteetinjakomekanismin ehtoja on tarkasteltava uudelleen.

Jakelu

Gasgrid Finland Oy